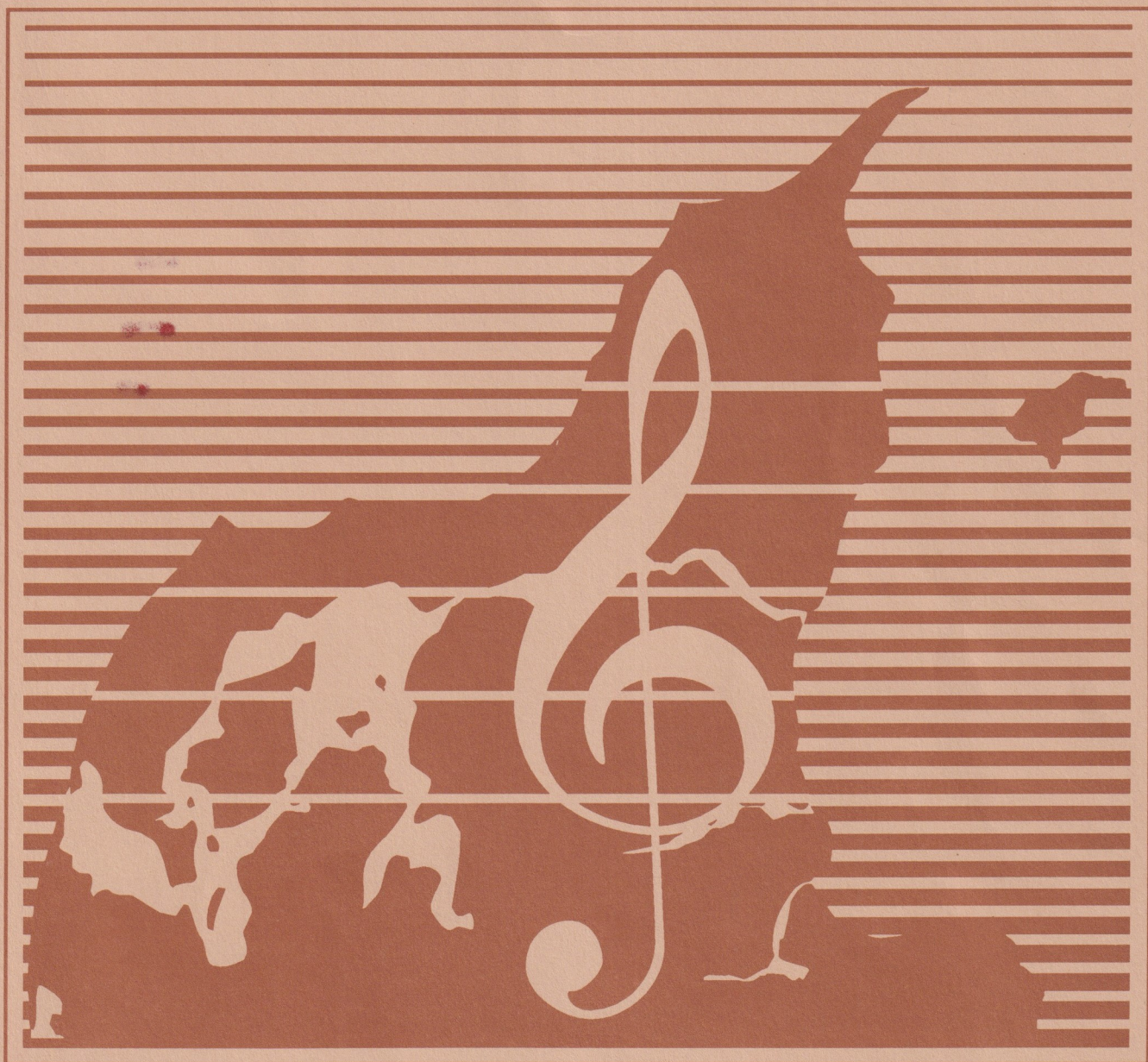

Spillemandsmuseet
Rebild
9520 Skørping
Tlf.: 98 39 16 04

NORDJYSK FOLKEKULTUR

Nr. 1

August 1995

3. årgang

Udgivet af: Foreningen for Musikalsk Folkekultur i Nordjylland

Historien bag.

Mange spillemænd kender nodehefterne Af Bedstefars spillebog, udgivet af musikforlægger Gustav Emil Thomsen i Silkeborg. De færreste ved nok at G.E. Thomsen har sine rødder her i Nordjylland, og at slægtens musikalske baggrund kan føres et par generationer tilbage. Vi har fået lov at plukke i slægtens egne optegnelser og dermed fået mulighed for at fortælle lidt af historien om musikerfamilien Thomsen.

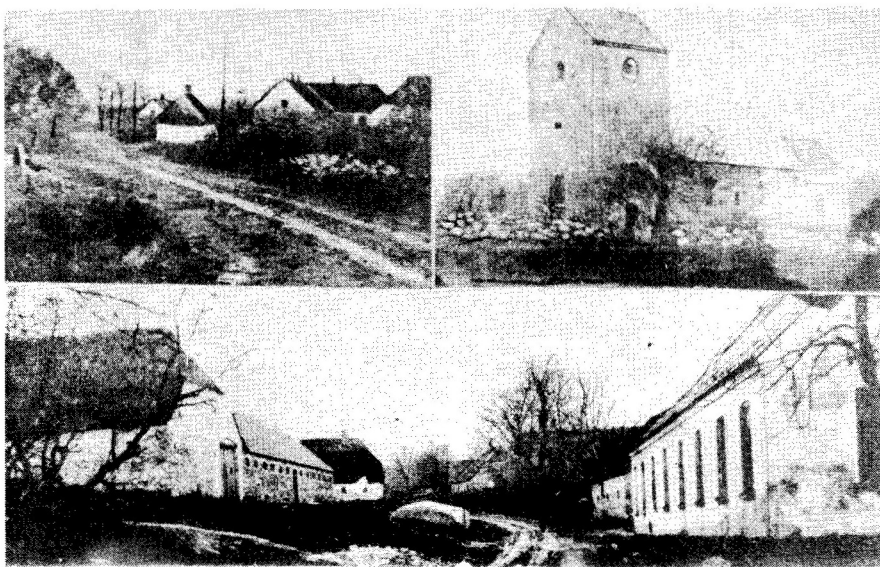
Præstesønnen der blev spillemand.

I 1815 fødtes Gustav Emil Thomsen i Øland præstegård, Ø. Han herred (Hjørring amt). Faderen var præst og han gav Gustav Emil en streng opdragelse, med bl.a. forbud mod at spille. Sønnen var dog meget musikalsk. Det hændte at han stod op om natten og med kridt på bordet nedskrev melodier, f.eks hørt til høstgildet på Oxholm. Som eneste søn af en velhavende præst havde det været na-

Gustav Emil Thomsen 1815 - 1890
og hans hustru Kirstine Christensen.

turligt om Gustav Emil fortsatte i faderens fodspor og studerede til præst eller skolelærer. Det lå dog ikke rigtig til ham. Et påbegyndt ophold på Snedsted seminarium opgav han efter kort tid. Som 21 årig findes han som gårdejer i Ferslev syd for Ålborg, hvor han blev til sin død i 1890. Musikken forblev hans hovedinteresse. Det fortælles at han fik en gammel mand på Øland til at bygge sig en violin, som han kom til at bruge flittigt. Børnene har fortalt at de aldrig havde hørt nogen spille så smukt som deres

Parti fra Ferslev.

far, der kunne få sin violin til at "græde". Hver aften i mørkningen gik han op i gårdens storstue for at spille og øve sig. Han gik altid rundt i stuen når han spillede og tilsidst kunne man se hand bane i gulvet. Gustav Emil Thomsen var gift to gange og det blev til en børneflokk på ialt 20, der alle arvede interessen for musik, sang og dans. Det siges at han ikke var særlig dygtig som landmand, men udadtil blev det til forskellige offentlige hverv, b.la. som medlem af sogneforstanderskabet (sognerådet) i Ferslev, hvor G.E. Thomsem var med til at opbygge skolevæsenet og fattigvæsenet. Herom vidner referater i protokollerne fra den tid, der opbevares på arkivet for Ferslev-Dall-Volsted sogne.

Musikdirektør i Ålborg.

Musiktraditionen i familien blev i rigt mål ført videre af Gustav Emil Thomsens søn Christian Thomsen. Han var født i 1863 i Ferslev. Som nygift startede han som

Christian Thomsen 1863 - 1936.

landmand, men flyttede senere til Ålborg, hvor der var bedre mulighed for at dyrke musikken. Thomsen nedsatte sig som musikdirektør, og samlede et større orkester, der var bud efter både i Ålborg men også i oplandet. Musikken kunne dog ikke gøre det alene. Ved siden af drev fa. Thomsem købmandsforretning, som konen måtte styre. Christian Thomsen skulle have komponeret flere dansemelodier. Han døde i 1920.

Musikforlægger i Silkeborg.

Christian Thomsens ældste søn Gustav Emil f. 1891 kom til at drive det vidt inderfor musikken. Som ni-årig var han allerede medlem af faderens orkester. Sin første klaverundervisning fik han hos stiftsorganist Lange Nielsen i Ålborg. Senere blev det til uddannelse i klaver og violin, b.la. hos Fini Henriques og Marius Hansen. Gustav Emil Thomsen spillede en del i Ålborg, men fik i 1914 engagement i Silkeborg. Det blev til en række engagementer i Horsens, Svendborg og København. I 1915 nedsatte han sig som musikdirektør og musikhandler i Silkeborg. I starten handledes der udelukkende med klaverer og orgler, senere småinstrumenter, og så kom der gang i nodesalget. Musikforlæggervirksomheden udviklede sig til en af de kendteste i

Danmark. Fra forretningen gik der noder til snart alle egne af Danmark, samt Norge og Sverige. Mange kendte kapelmestre, orkestre og statsradiofonien hørte til Thomsens kundekreds.

Gustav Emil Thomsen har komponeret en hel del musik (under pseudonymet Pierre Monti). Det er et bredt repertoire af revy og operettemusik, marcher for blæseorkestre og underholdningsmusik. Der kan nævnes titler som Czardas, Radio Bravour galop, Himmelbjergvalsen m.fl. Gustav Emil Thomsen døde i 1972.

Af Bedstefars spillebog.

Gustav Emil Thomsen udgav en række hefter med titlen AF Bedstefars spillebog. Han overtog faderen Christian Thomsens nodesamling ved dennes død i 1920. Heriblandt fandt han en håndskreven nodebog med gamle dansemelodier fra sin farfars tid (Gustav Emil Thomsen i Ferslev).

Gustav Emil Thomsen 1891-1972.

Denne melodisamling blev udgangspunktet for en serie af hefter, der blev trykt og udgivet på Thomsens eget forlag i Silkeborg. Det første hefte med 63 melodier for violin udkom omkring 1925. I de næste par år udsendte han 2 hefter med de samme melodier for piano, da pianoet på den tid var et mere almindeligt musikinstrument i hjemmene end violinen. I løbet af de følgende år samlede og udgav han flere

hefter af Bedstefars Spillebog.

For piano: 6 hefter med ialt 178 melodier.

For violin: 3 hefter med de samme 178 melodier.

For trompet: 3 hefter med 178 melodier.

For blæsere: Bedstefars spillebog, 163 melodier for trompet, clarinet, saxofon og basun.

Niels Jørn Østergård

Kilder: Slægtsoplysninger fra fam. Thomsen Dansk Musikertidende årgang 45-1955 Nr. 12
Ferslev-Volsted-Dall lokalhistoriske arkiv.

Menuettraditioner på Randerseggen.

Menuetten var oprindeligt en fransk folkedans, som kom på mode ved Solkongens hof i midten af 1600tallet. I adelige

og borgerlige kredse i Danmark blev den modedans i 1700tallets første halvdel, og den blev så populær, at den

senere også blev danset af bønderne. Langt ind i 1800tallet holdt menuetten sig levende som folkelig dans, og

man møder den i gamle spillemandsbøger under navne som "Monnevæt", "Mollevit", "Mellevæt", "Menevæt".

Kun ganske få steder i Norden kendes menuetten i tradition til idag, og her er egnen omkring Randers et af de vigtigste steder.

I en indsamling foretaget i slutningen af 70'erne og begyndelsen af 80'erne har det været muligt at dokumentere brugen af menuetten i to afgrænsede områder på denne egn, og den beskrevne undersøgelse omfatter såvel litteraturstudier som interview af meddelere og videooptagelser.

Bjerregravmenuetten.

Ved "Danske Folkedansere"s første landsstævne i Skanderborg i 1930 vakte et hold dansere fra Øster Bjerregrav ved Randers stor opmærksomhed ved at danse en menuet. Forfatteren Achton Friis overværede ved et rent tilfælde denne opvisning og skrev i "De Jyders Land": "Selve dansene virkede måske i længden ret ensformige, men en stor del af skylden herfor bar musikken

*som blev udført tilpas falsk af rigtige bonde-musikanter..." - "Helt betagende virkede det, da et Hold gamle, fine Bønder fra Bjerregrav ved Randers trådte deres gamle Menuet. Der var 70-aarige Folk imellem dem, og de var ikke i Folkedanserdragter, men i deres almindelige Søndagstøj, Mændene i Jakkesæt. Men den "Menovet" de dansede var i enhver Henseende beundringsværdig. Den maa være uhyre vanskelig at udføre, Dansens Rytme gaar hele tiden som Synkoper imod Takten. Men de fornemme Bønder traadte den med Sikkerhed og Værdighed, saa jeg uvilkaarligt maatte vende mit Blik ud mod Publikum, de 3-4000 Mennesker, der var strømmet til fra alle Kanter. Og det slog mig, at her var det Herrebladene, der dansede for Styrvolterne."*¹

Achton Friis fik senere kontakt med statsskovrider Poul Lorenzen, der på det tidspunkt var "Danske Folkedansere"s første formand. Achton Friis spurgte: "Jeg kan forstaa det altsammen, men hvordan i Alverden faar De et saadant Bondearistokrati til offentlig at

fremvise deres gamle Menuet?" Poul Lorenzen svarede ham: "Vi var blevet Venner, og Folkene i Bjerregrav forstod at de kunde stole på os. Vi var betaget af deres Dans og saa på Menuetten med samme Ærbødighed som de selv."²

Poul Lorenzen har fortalt: "Vi søgte forgæves i årevis og troede den var uddød, men fik så viden om, at nogle familier endnu trådte den ved højtidelige lejligheder f.eks. ved solvbryllupper"³. Denne viden kom i slutningen af tyverne fra skovrider Bugge, der styrede Fussingø skovdistrikt. Han havde gjort Poul Lorenzen opmærksom på, at der stadig var nogen i Bjerregrav, der dansede en folkelig menuet. Skovrider Bugge satte i første omgang Poul Lorenzen i forbindelse med sin broder proprietær Jens P. Bugge i Bjerregrav.⁴

Jens P. Bugge fik samlet nogle af danserne fra Bjerregrav for at lære Poul Lorenzen samt nogle dansere fra Himmerland menuetten. Om denne situation har Poul Lorenzen skrevet: "Vi blev vel modtaget og undervist, men dansen, som var en række-

Bjerregravfolk danser ved Danske Folkedanseres Landsstævne 1937 i Ålborg.

*dans var slet ikke så let at lære*³, og da det gjaldt at optegne menuetten "var jeg nær bleven graahaaret før Tiden, skønt jeg ellers er ganske godt kendt med Folkedanse ikke blot i Teorien og har et ret stort Repertoire. De gamle trøstede mig på det bedste og sagde, at det hele var ligetil"⁵ "De skal bare kile paa og følge Musikken"⁵ "Og saa huske det her bette Slæv med Foden!"² Det blev ikke nok med et enkelt besøg for at lære menuetten. Poul Lorenzen måtte flere gange til Bjerregrav for at lære dansen, og Bjerregravfolkene blev senere inviteret på besøg i skovridergården Moskovgaard ved Skørping og blev ved den lejlighed fotograferet i skovridergårdens have.⁶

I 1978 skrev den mere end 90årige Poul Lorenzen i medlemsbladet "*Hjemstavnsliv*" for "*Danske Folkedansere*" og "*Danske Folkedanseres Spillemandskreds*", at det venskab, der blev opbygget med Bjerregravdanserne, varede til den sidstes død i 1976.³ Det var rigtigt nok, at Lorenzen korresponderede med og bevarede kontakt til flere af danserne, men der var dog to af danserne, som overlevede Poul Lorenzen, søstre Mette Christensen og Kirstine Brøndum, som jeg besøgte i 1982.

Kontakten til de to kvinder fik jeg etableret ved et dansekursus i Århus, hvor jeg fortalte om menuettrationer. På kurset fortalte en kursist mig, at hun havde mødt en, der havde danset menuetten i

Bjerregrav. Efter kurset fik jeg adressen på Ester Jensen i Hadsten, som jeg straks kontaktede og fik aftale med om et besøg i januar 1982. Ester Jensen og hendes mand modtog mig venligt, fortalte, hvad de huskede samt viste en hel del billeder. Det viste sig dog, at det især var hendes forældre og den ældre generation, der havde danset menuetten, og at det bl.a. var hendes forældre, moster og onkel, der i sin tid havde danset for Poul Lorenzen. Ester Jensens mor Mette Christensen levede på det tidspunkt og var 93 år, og hendes moster Kirstine Brøndum var 90 år. Da jeg hørte om de to gamle kvinder, ville jeg om muligt aflægge dem et besøg. Ester Jensen og hendes mand tilbød senere på dagen at køre mig til Randers og præsentere mig for de to kvinder. Mette Christensen boede da i Christrup på Tirsdalens plejehjem. Hun var svag og sengeliggende, men var meget villig til at fortælle, hvad hun kunne huske, og lavede vældigt op, medens vi var der. Kirstine Brøndum besøgte vi senere på Randers kloster. Hun var næsten blind, men havde en klar hukommelse. Derfor supplerede dette besøg ud-

mærket besøget hos Mette Christensen.

Menuettens brug i Bjerregrav.

Søstrene Mette Christensen og Kirstine Brøndum var født i Sandby i Haldum sogn lidt syd for Hadsten. Mette Christensen var født i 1888 og Kirstine Brøndum i 1891. Ingen af de to kendte menuetten fra deres hjemegn. De så den begge første gang danset af Bjerregravgæsterne ved Mette Christensens bryllup i Sandby i 1910. Musikerne på egnen må på en eller anden måde have kendt en menuetmelodi. Ellers lærte søstrene først menuetten efter, at de begge var blevet gift med mænd fra Bjerregrav, Anders Pedersen Brøndum (1884-1950) og Laust Christian Christensen (f.1886). Kirstine Brøndum, der blev gift i 1914, fortalte: "*Vi fik lært menuetten, fordi vores mænd kunne den*". På spørgsmålet, om den var svær at lære, svarede Kirstine Brøndum: "*Ja det var den. Der var sådan et halvt trin, og der er nogen, der aldrig lærte den rigtigt*".⁷

Menuetten blev i Bjerregrav altid spillet ved de private

fester. Spillemanden var "*Kræn Lassen*". Han havde også havde en søn ved samme navn, der fortsatte traditionen og dannede sit eget orkester, og de spillede begge menuetten til fest. Især var den gamle "*Kræn Lassen*" god til at spille den. "*Han var en fin musiker*", siger Kirstine Brøndum.⁷ Det var også altid den gamle "*Kræn Lassen*", Poul Lorenzen havde med, når han sammen med danserne tog ud for at opvise menuetten.

Poul Lorenzen indbød først et hold på fem par dansere fra Bjerregrav til at vise menuetten ved "*Danske Folke-*

omtalt. Derefter deltog Bjerregravdanserne i en række folkedanserstævner, bl.a. Nordisk folkedanserstævne i København i 1931, Landsstævnet i Randers 1935 og Nordisk stævne i Ålborg 1937. Poul Lorenzen arrangerede også opvisninger ved bl.a. en af Rebildfesterne og ved dyrskuet på Bellahøj i 1938 i anledning af 150 året for stavnsbåndets løsning. Danserne var alle inviteret med gratis rejse og ophold. Det blev en stor oplevelse for danserne. Anders Pedersen Brøndum blev interviewet til radioen, og Kongeparret overværede danseopvisnin-

Bjerregravfolk ved Danske Folkedanseres landsstævne 1937 i Ålborg. *dansere*"s første landsstævne i Skanderborg i 1930 som før

gen.⁴

Ved de første opvisninger dansedes kun menuetten, men senere fik de af Jens P. Bugge lært en gammel "*skotsk*". Han var dengang den ældste danser, omkring 80 år, og var den eneste, der kunne den. Herefter havde de to danse på deres program, når de var ude at opvise. Ved et foto fra Nordisk folkedanserstævne i Ålborg i 1937 kan man se, at de dansede "*skotsk*".

Ved opvisningerne optrådte de i deres almindelige tøj, altså ikke i folkedragt. Første gang i Skanderborg var de i deres almindelige søndagstøj, som var jakkesæt for mændene, men senere var de i deres fineste tøj, som ellers kun blev brugt ved særlige festlige lejligheder som bryllupper, sølvbryllupper og begravelser. Det var sorte kjoler for kvinderne og diplomat for mændene. Mette Christensen sagde: "*Ved disse lejligheder dansede vi i vort bedste tøj, vi havde ikke fået nye kjoler til lejligheden, men det var det bedste, vi havde*". Mette Christensens kjole var syet af fru Siig i Hadsten af sort etamine, og "*Kjolen var ikke slæbelang*".⁴

Da Bjerregravdanserne opviste menuetten i 1930'erne, skete der en vis opblomstring

af dansen i Bjerregrav, således at der ved bryllupper og sølvbryllupper kunne være en lang række dansere. I løbet af 1930'erne kom der dog mange nye familier til Bjerregrav, og heller ikke nok af den yngre generation fik den lært. Kirstine Brøndum fortalte, at der mange gange var dette problem: "*Når der blev spillet op til menuetten, løb alle de andre ud af salen, og mange brød sig ikke om menuetten*"⁷

Ingen af de interviewede huskede, hvornår menuetten sidste gang blev spillet til en privat fest. I 1937 blev den spillet til Ester Jensens bryllup, og den blev også blevet danset senere, men ikke senere end i 1942, hvor Peder Jacobsen døde. Han var altid fordanser i menuetten, og ingen af mine informanter husker andre fordansere.⁷

Peder Jacobsen var født i 1872 og var gift med en søster til Anders Pedersen Brøndum, Madsine Jacobsen, der døde som 92årig i 1972.⁸ Han var enebarn og ejede en af de største af de gamle gårde i Bjerregrav. Han var en høj og kraftig mand, der dansede godt, og det gjorde Madsine Jacobsen også, hun dansede endda særlig flot. "*Så*

han passede godt til pladsen"⁴, som Mette Christensen udtrykte det.

Menuettens beskrivelse og udførelse.

Poul Lorenzen skriver i "*Hjemstavnsliv*" i 1978: "*Senere fandt man også menuetten levende ude øst for Randers. Trinnene er de samme som i Bjerregrav-menuetten, og dansene ligner hinanden meget, men de er ikke helt ens, og melodierne er forskellige*".

Mærkeligt nok findes der ingen beskrivelse til menuetten fra Bjerregrav. Og da "*Gamle danse fra Randerseggen*"⁹ udkom i 1943, blev menuetten fra Bjerregrav ikke nævnt med et ord; i stedet blev der trykt en beskrivelse fra Mellerup, nordøst for Randers. Heller ikke den gamle "*skotsk*", som de dansede i Bjerregrav, var med, men i stedet en dansebeskrivelse fra Hald.

Mette Christensen fortalte om medudgiveren af Randersheftet Søren Hornbæk: "*Søren Hornbæk kom mange gange, når de dansede Skotsk og Menuetten for at*

lure os af, hvad vi gjorde".⁴

Og da Bjerregravdanserne senere så Randers folkedansere danse menuetten, følte Bjerregravdanserne, at Randers folkedanserne havde lavet dansen om. Selvfølgelig havde Mette Christensen ikke ret i, at Søren Hornbæk havde lavet menuetten om, men folkedanserne dansede i stedet menuetten fra Mellerup nordøst for Randers. I dag er det uforståeligt, at man ved udgivelsen af "*Gamle danse fra Randerseggen*" ikke tog begge menuetterne med eller beskrev, hvad der var forskelligt i de to dansemåder, da både menuetten og "*skotsken*" var så særprægede og centrale i egnsheftet. Havde man ikke ønsket at have to næsten ens danse med, kunne man jo have beskrevet forskellene. Heller ikke Poul Lorenzen har, så vidt jeg ved, givet nogen skriftlig beskrivelse af Bjerregravmenuetten.

En hel række ting adskiller dansemåden i Bjerregrav fra den trykte beskrivelse fra Mellerup. Ifølge beskrivelsen fra Mellerup blev der givet signal til første variation ved, at fordanseren kører hænderne rundt som i "*Skomager dansen*"; det gentager alle

herrer, og efterfølgende giver alle herrer et klap.⁹ I Bjerregrav var det kun fordanseren Peder Jacobsen, der klappede i hænderne. Han gjorde det, når dansen startede, før første variation, og før slutvariationen skulle danses. Kirstine Brøndum fortalte mig, at der i Bjerregrav boede en smed Møller, som oprindelig kom fra Hald; han rullede med hænderne, men det gjorde de øvrige mænd ikke.⁷ I byerne nordøst for Randers startede dansen ikke med et klap inden fordansen.

I Bjerregrav blev menuetten aldrig efterfulgt af en anden dans, hvilket var almindeligt i byerne nordøst for Bjerregrav. Menuetten afsluttedes med, at parrene gjorde en kompliment for hinanden, og så var dansen slut.^{4 7}

Første variation udførtes også lidt forskelligt i forhold til optegnelsen fra de østlige byer, hvor parrene giver højre hånd og danser et menuettrin med solen, et mod solen, hvorefter man slipper med front mod egen danser. I Bjerregrav skulle første trin afsluttes sidelæns med front mod partneren, og i slutfiguren dansedes ikke "*mave mod mave*" som Mette Christensen sagde, men man dansede

ind venstre skulder mod partnerens venstre skulder. Man havde heller ikke fat i partnerens hånd, men løftede hånden knyttet op.⁴ Det ses også tydeligt på et fotografi fra 1930, at når parrene bytter række, vender de venstre skulder frem, altså ansigtet mod egen partner, næsten som i "*Mollevir*" fra Ærø.¹⁰

Et andet springende punkt i menuetten var, hvordan menuetten rytmisk blev danset. Jeg vidste fra mine meddelere fra Støvring, at de der ikke lavede nogen vug eller knæk i menuettrinnet.¹¹ I "*Gamle Danse fra Randerseggen*" beskrives menuettrinnet således: "*Et Menuettrin gaar over 2 Takter. Der tælles 3 i Takten eller 6 paa hvert Menuettrin. Paa 2 og 6 er der intet Fodskifte, men et lille Knæk eller Dvælen*".⁹ Dette er i folkedanseforeninger blevet til en markering, med en knæk eller dvælen. I Støvring gjorde danserne mig opmærksom på, at det gjorde de ikke, og de havde heller aldrig set den ældre generation gøre det. De stod derimod stille på takt 2 og 6 i dansen.¹¹

Ester Jensen huskede dansen som adstadig, monoton og stille og syntes, at de egentlig dansede lidt stift. Der

var ingen kniks eller knæk, og dansen var slet ikke vuggende. Jeg forsøgte at vise forskellen på, hvad folkedansere gør i dag, og hvad jeg havde set i Støvring. Og hun understregede, at det var helt uden knæk eller dvælen på 2 og 6 i takten, og karakteren i dansen lignede dansen, jeg havde set i Støvring.⁶ Også Mette Christensen viste jeg menuetten med og uden knæk. Da hun så Menuetten danset med markeringer, sagde hun: "*Nej, nej - sådan er det ikke. Det skal være glidende, det skal i hele tiden være glidende, det glemmer men aldrig*".⁴ Kirstine Brøndum sagde om dansen: "*Man gik glidende og brugte små bevægelser*".⁷

I dag spilles i folkedansereforeninger to menuetter i "*Gamle Danse fra Randerseggen*" som potpourri, altså i forlængelse af hinanden. I Randersheftet står: "*Sædvanligvis benyttes de 2 Menuetmelodier, saaledes at man begynder med Niels Kraghs Menuet og fortsætter med den anden Menuetmelodi*".⁹ Den anden melodi er Bjerregravmenuetten. Det har i Bjerregrav været utænkeligt først at spille Niels Kraghs menuet og derefter Bjerre-

gravmenuetten. Bjerregravmenuetten er optegnet efter "*Kræn Lassen*", og det var denne melodi, Bjerregravfolkene kendte. I et brev dateret 29. 9. 1930 sender Poul Lorenzen Bjerregravmenuetten til Alfred Weng fra "*Foreningen til Folkedansens Fremme*": "*Men jeg gør opmærksom på, at denne Melodi er knyttet til Bjerregrav. Til Menuetten fra Eggen ved Mellerup og Hald (hvor også Dansen er anderledes) hører en helt anden Melodi, som bør spilles til den Egns Dans og kan næppe være vanskelig at fremskaffe*".¹²

Menuetten i Mellerup og Støvring.

I byerne Mellerup og Støvring nordøst for Randers tæt ved Randers fjord har menuetten holdt sig længst levende, men den har også været danset i de nærmeste omliggende byer Albæk, Lindbjerg og i Hald, og også i området på den anden side af Randers fjord og et stykke ud i Nørre Djursland.

I 1915 besøgte Hakon Grüner Nielsen den 80årige

spillemand Munk i Fjellerup i Nørre Djursland, som indspillede "*Skaberens Monnevet*" på fonograf,¹³ og ved samme lejlighed transskriberede Grüner Nielsen melodien.¹⁴ Spillemanden fortalte, at samme menuetmelodi også blev brugt på Randerseggen. I Nørre Djursland skulle man i Allingåbro ved håndværkerforeningens fester så sent som i 1932-33 have danset menuet.¹⁵

Menuettens brug i Mellerup og Støvring.

Det er i Mellerup og Støvring, at menuettraditionen i nyere tid har været stærkest og længst levende.

Albert Kjærgaard var født i 1884 og levede hele sin barndom og ungdom i Mellerup. Han siger i en samtale med mig i 1980,

at menuetten altid blev spillet en gang eller to, når de unge eller de ældre afholdt bal. De ældre, det vil sige de gifte, havde et årligt bal, hvor dansede i to dage, og der blev menuetten altid danset, men den blev også danset, når de unge havde bal.

Alle de unge i Mellerup kunne dengang danse menuet-

drak af, mens de dandsede, og lod sådan gå hele raden igjennem".¹⁷ Det samme havde Albert Kjærgaard oplevet som dreng: Når de gamle dandsede menuet, gik der en flaske brændevin fra hånd til hånd i mandsrækken. Hver drak en mundfuld, imedens han dandsede, og sendte så flasken videre til den næste herre. Damerne drak ikke brændevin. Denne skik var dog hørt op, før Albert Kjærgaard fik lært menuetten og kom med til ballerne i Mellerup.

Albert Kjærgaard fortalte mig: "*Menuetten lærte jeg af en gammel kone der hed 'Bert Kathrin'*" Hendes familie var fattig, og hun boede i et lille hus ved Mellerup kirke, hvor de kun havde en lille stue på ca. ti kvadratmeter. Hun havde en søn og havde der desuden samlet en tre-fire jævnaldrende drenge på en 15-16 år, deriblandt Albert Kjærgaard. "*Og så sagde hun: No ska i si på birnene*" "*Og så trak hun hinne skjorter op. Det var ikke suer tit det passerede dengang at der var nogen der fik birnere å si. Så kunne vi si hvordan vi skulle træje*"¹⁶ Imedens sang de dansende. Menuetten kunne

godt læres til "*Forgangen nat vor sultne kat*", selvom den ikke havde noget med de egentlige menuetmelodier at gøre. Albert Kjærgaard havde engang været udsat for at danse menuetten ved en maskerade, hvor alle de dansende sang "*Forgangen nat*".

Menuetmelodierne.

I tidligere tid har der været brugt et utal af forskellige menuetmelodier, og langt op i forrige århundrede var menuetten så yndet en dans, at mange af spillemændene fra Ommersyssel (området der ligger nord for Randers by) komponerede nye menuetter. En af de menuetter, der særligt slog igennem i slutningen forrige århundrede og begyndelsen af dette, var "*Niels Kraghs Menuet*". Den blev meget yndet i alle byerne nord for Randers, og den betød fornyelse og fortrængte mange af de ældre menuetmelodier. Niels Kragh var født i Hald i 1841 og døde samme sted i 1914, og hvornår Niels Kragh komponerede sin menuet, vides ikke med bestemthed. Niels Kragh lærte at spille violin som tiårig af sin far og senere også at blæse

basun. Han aftjente værnepligten ved Hestegarden 1864-66 i København og vendte derefter hjem og var gårdmand og spillemand. Han var nok mest det sidste. Niels Kraghs virkefelt som spillemand var egnen mellem Randers og Mariager fjord. Det er sandsynligvis i perioden efter militærtjenesten, at han har komponeret den melodi, der blev så kendt på egnen som "*Niels Kraghs Menuet*".¹⁸

Et stort antal af egnens andre spillemænd har i slutningen af forrige århundrede komponeret menuetmelodier, da dansen på det tidspunkt stadig var meget levende på egnen. Der kan nævnes kompositioner af Chr. Pedersen Greve, Albæk; Søren Christensen, Assens; Daniel Pedersen, Harridslev; Jens Gallevang, Støvring; P. Christian Gassum og Søren Hougaard i Mellerup.¹⁹

Grüner Nielsen havde i 1932 gjort Andreas Otterstrøm, medstifteren af "*Foreningen til Folkedansens Fremme*", opmærksom på, at der var en Aage Sørensen i Mellerup, der kunne nogle menuetmelodier.²⁰ Andreas Otterstrøm lod opgaven gå videre til Poul Lorenzen,

som i 1935 sørgede for, at der blev optegnet tre menuetter efter Aage Sørensen i Mellerup. Spillemanden Søren Hougaard, Mellerup, spillede, og lærer J. V. Jensen fra Støvring nedskrev melodierne. De tre menuetter var "*Kræn Gassums -*", "*Jens Gallevangs -*" og "*Skaberens Menuet*". Der opstod en smule usikkerhed i forbindelse med nedskrivningen af melodierne, og der blev derfor

"*Skaberens Menuet*" kan føres tilbage til 1700tallets slutning. Melodien findes hos hofmusikeren *Schall*, og en tekst er skrevet af Jens Baggesen: "*Skaberen skued den nyskabte klode*". Melodien findes endvidere nedskrevet som Menuet (uden navn) i Erik Jensens nodebog, Boes 1790.²²

Musikerne.

sendt bud efter musikdirektør J. V. Pedersen fra Kristrup, der kom til Mellerup for at rette de småfejl, der kunne være opstået ved nedskrivningerne.

I Mellerup sagde Aage Sørensen i 1935, at: "*Skaberens Menuet dances her endnu og er meget yndet. Derimod kendes Jens Gallevangs ikke meget, skønt den er saa smuk*".²¹

I ovenstående afsnit er allerede nævnt en række musikere, der komponerede menuetmelodier.

Niels Kragh fra Hald (1841-1914) huskes af Albert Kjærgaard som en kraftig mand, der, når han kom til Mellerup, altid blæste på basun. Albert Kjærgaard var som barn mest optaget af at se på ham, når han blæste, for

så "*blæste han jo både kinder og det hele op*".¹⁶

Musikerne på Albert Kjærgaards tid var to meget dygtige brødre P. Christian Gassum og Søren Hougaard fra Mellerup. De havde en lille ejendom og tjente lidt ekstra ved musikken. P. Christian Gassum spillede første violin og Søren Hougaard anden violin. P. Christian Gassum brugte kroppen så meget, når han spillede, at sveden drev ned af ansigtet hele aftenen og natten igennem. Nogen gange havde de som trediemand skomager Anders Peder fra Tvede, der blæste kornet.¹⁶

I Støvring var der i tidligere tid som allerede nævnt en spillemand ved navn Jens Gallevang. Og i begyndelsen af dette århundrede blev den lokale spillemand kaldt "*Standhaftig Per*" og hans kone for "*Himmel Karen*". Grunden til disse navne var, at konen altid sagde, inden manden skulle ud at spille: "*Kan du nu være standhaftig, Per*" - han skulle holde sig fra brændevinen. Spillemandens kone blev lidt religiøs på sine ældre dage, og derfor blev hun kaldt for "*Himmel Karen*".²³

Da vi optog menuetten på video i 1980 i Støvring for-

samlingshus, var det tømrermester Jens Sloth fra Dalbyovre, der spillede. Han havde ikke spillet violin siden slutningen af 1950'erne, men satte strenge på sin violin og spillede ved optagelserne. Han spillede forbløffende rent og godt, selvom han ikke havde spillet til dans i mere end 20 år. Jens Sloth var på det tidspunkt den sidste, der var tilbage, som havde spillet menuetten i tradition.

Jens Sloth var født i Højbjerg ved Kjellerup, men startede allerede i begyndelsen af 1930'erne med at spille sammen med musikere fra Randerseggen. På det tidspunkt kunne det være et hårdt job at spille til dans, mange gange startede de kl. 20. og fortsatte til kl. fire med en halv times pause kl. 24. I 1930'erne var der virkelig mange, der dansede menuet i Støvring og i Mellerup, og det fortsatte i fyrreerne. Rækkerne var altid fulde, det vil sige med en 25-30 par. I Støvring var det altid lærer Jensen, der var fordanser, før ham var det sognefoged Niels Due, og i Mellerup var det Jens Peter Hoe. Jens Sloth, der har spillet i hver eneste forsamlingshus i hele Ommer-syssel, fortalte, at det undre-

de ham, at han ikke andre steder end i Støvring og Mellerup var blevet opfordret til at spille menuet, og aldrig hverken i Hald eller i Bjerregrav, hvor han ofte har spillet til bal eller private fester.²⁴

Menuetten forsvinder.

Da Albert Kjærgaard rejste fra Mellerup i 1910, dansede hele ungdommen menuet der, men da han flyttede til Hald i 1919, var der kun en tre-fire par der, som kunne danse menuetten. I Hald prøvede man på at få den lært til flere, og man forsøgte ved at samle nogle af de ældre. Albert Kjærgaards kone var også med, hun var fra Mors og skulle også have den lært. Men som Albert Kjærgaard sagde: "*Den er ikke så nem at lære*"¹⁶ Der blev ikke flere, der kunne danse den, så den blev aldrig mere danset ved festerne i Hald. I gammel tid skulle den have været danset ligeså meget i Hald som i Mellerup og Støvring, men det var en generation før, Albert Kjærgaard kom til Hald.

Inge Bonde Jensen, der er født i Lindbjerg ved Støvring, har kendt menuetten fra barn

ved juletræsfesterne i Lindbjerg forsamlingshus. Der var det sådan, at efter børnene havde gået om juletræ og leget, skulle de gamle danse "*Monnevet*". Det så stilfuldt ud, når de gamle stillede op i to rækker i deres sorte tøj. Mange gange fortsatte mændene med at ryge langpibe, medens de dansede, og først til sidst i dansen stak de pibespidsen ind i et knaphul i jakken, for at de til slut kunne danse en vals.

Inge Bonde Jensen fik selv lært menuetten af en faster, som også ledede folkedans. Men der blev ikke undervist i menuet i Mellerup i tyverne. Ingers forældre var med til folkedans i 1923, og da blev der ikke undervist i menuet, da det var en dans man kunne ligesom rheinländer eller vals. Det var først i løbet af 1930'erne, at folkedanserlederne begyndte at undervise i menuet. I tyverne og begyndelsen af trediverne kom Inge Bonde Jensen med til flere fester i Mellerup forsamlingshus, hvor den altid blev danset. Det var også der, hun fik sin første store oplevelse ved at danse menuet. Det var en aften, hvor hun dansede mellem Signe Gedsted og hendes faster, der begge hav-

de lange sorte nederdele på. Her fik hun en meget stor danseoplevelse og følte, at hun mærkede menuettens rytme.

I 1937 blev Inge gift med Sigurd Bonde Jensen og flyttede til Støvring, og her blev der også danset menuet "*så det klodsede*" af de ældre, når de var til bryllupper eller sølvbryllupper i forsamlingshuset eller "*salen*", som den mest blev kaldt der.

Omkring 1940 var der en hel del unge, der ikke kunne menuetten. De syntes det var en skam, at der var så mange, der ikke kunne den, og Inge tilbød derfor, at hun godt ville lære dem den. Det gik også godt første aften, de var

Bonde, "*men rytmen - jeg kan ikke sige, hvad man ellers skal kalde det, jeg troer nok, man skal danse den i mange år, før man kan lide menuetten.*"¹¹ Flere par fik lært menuetten, og den blev danset i fyrreerne og halvtredserne til familiefesterne. Der var gode orkestre, der altid spillede den. Den sidste gang, den blev danset ved en privat fest, var til Inge Bonde Jensens forældres guldbryllop i 1962.¹¹

I slutningen af 1970'erne fik Folkemusikhuset i Hogager en henvendelse fra Bent Knudsen, der var opvokset i Hald. Han opfordrede Folkemusikhuset til at besøge Albert Kjærgaard. Det blev

Møller var iøvrigt også interesseret i at komme i forbindelse med andre, der endnu kunne danse menuet, og derfor fik hun adressen på Sigurd og Inge Bonde Jensen i Støvring. Det udviklede sig til flere udvekslinger, hvor nogle par fra Støvring kom til Gitta B. Møllers dansehold i Århus for at vise menuetten, og Århusdanserne blev inviteret på besøg i Støvring til et arrangement i forsamlingshuset. Senere fik jeg, Spillemandsmuseet i Rebild og Dansk folkemindesamling, forbindelse til Albert Kjærgaard, Sigurd og Inge Bonde Jensen og de øvrige dansere i Støvring.

Igen skete der en lille opblomstring af menuetten i Støvring, og den blev danset ved nogle få privatfester, hvor de var ca. fem par. Men et af problemerne var nu, at orkestre, der i 1950'erne bestod af violin, klaver og en trommeslager, og som sagtens kunne spille menuetten, nu er blevet skiftet ud med en mand, der spiller el-orgel. "*Det er ikke det samme at danse menuet til el-orgel som til en violin*", siger Inge Bonde Jensen. Opblomstringen fortsatte til midten af 1980'erne, hvor Inge Bonde

Endnu et billede af Støvringfolk der danser menuet.

sammen. For "*trinnene kan man godt lære, hvis man får lidt undervisning*", siger Inge

Gitta Birkefeldt Møller fra Højbjerg ved Århus, der blev sat på opgaven. Gitta B.

Jensen pludselig grundet sygdom blev forhindret i at danse. Siden har menuetten ikke været danset til private fester i Støvring, fordi Inge og Sigurd Bonde Jensen i mange år havde været fordansere i menuetten.

Afslutning.

Denne undersøgelse af den folkelige menuettradition har vist, at der har været helt tydelige forskelle på dansefigurerne i menuetten i de to områder, byerne Bjerregrav og Mellerup, som ligger blot ca. 20 km. fra hinanden. Det har også vist sig, at traditionen med at danse vals efter menuetten er forholdsvis ny, idet man i Bjerregrav altid sluttede med en kompliment, og i byerne nordøst for Randers i ældre tid altid dansede en firetur til slut. Det er endvidere vist, at den i "*Gamle danse fra Randerseggen*" optegnede menuets trinbeskrivelse ikke ser ud til at være i fuld overensstemmelse med den måde, som informanter i optegnelsesområdet husker, at menuettrinnet udførtes på, og at der ikke foreligger en beskrivelse af de

karakteristiske figurer i dansen i Bjerregrav. Der findes endvidere optegnet en række flere menuetmelodier fra dette område, end de to, der er medtaget i "*Gamle danse fra Randerseggen*".

Idet menuetten må anses for at være en kompliceret dans, hvor både trinnene er vanskelige og figurer og forløb skal huskes, kan det synes overraskende og have betydning for forståelsen af den folkelige dans, at denne menuet som dans i folkelige sammenhæng har holdt sig levende i brug ved festlige sammenkomster helt op i vore dage, hvor man endnu i 1980'erne i det ene af de to undersøgte områder kunne samle fem par, der kunne danse menuetten. De af informanterne beskrevne stærke oplevelser af dansens rytme kan sammen med dansens karakter af fællesoplevelse og udfordring måske være en del af forklaringen. Og at det netop er i området mellem Randers og Mariager fjord, at traditionen er bevaret, kan vel have en årsag i, at de velhavende bønder på denne egn har været konservative og også haft sans for og interesse i at vedligeholde og bruge deres særprægede dans. For godt hundrede år

siden sagde vor store folke-mindesamler Evald Tang Kristensen, at man i Østjylland ikke måtte vente sig at få synderligt ud af samleriet, men "I Himmerland og Egnen nord for Randers har visse gamle Skikke og Sædvaner holdt sig mærkelig tro ned mod vor Tid, da det er gammeldags af det ny meget upåvirkede Egne, netop fordi man ser saare mistænkeligt paa alt fremmed og alt nyt."²⁵
i

1. Friis, Achton, (1965) Anden Udgave. 1. Bind. *De Jydere Land*. København. s. 227.
2. Lorenzen, Poul (1979). *Danske Folkedanseres Jubilæumsskrift* 1929 20. Oktober 1979. I Begyndelsen. Roslev. s. 13.
3. Lorenzen, Poul (1978). Et alvorsord om folkedansere, folkedragter, spillemandsmusik og TV. *Hjemstavnsliv. Medlemsblad for folkedansere og Danske Folkedanseres Spillemandskreds*. D. 3. Marts 1978. 49. Årgang Nr. 3. s. 76.
4. DFS. Mgt. GD.: 1982/3 og 1982/4 opt. AC. 9/1 Mette Christensen, Randers. f. 1888.

5. Lorenzen, Poul
Statsskovrider (1931).
Folkedans i Danmark. (Det
danske Manuskript til en
Artikel i "The American
Scandinavian Review.)

6. DFS. Lydbånd
Mgt. GD. 1982/2 opt. AC.
Ester Jensen, Hadsten. f.
1914

7. DFS. Mgt. GD.
1982/4 opt. AC. 9/1 Kirstine
Brøndum, Randers. f. 1891.

8. Samtale d. 30/1
1985 med Anna Jacobsen,
Kjællerup. Peder Jacobsens
datter.

9. Foreningen til
Folkedansens Fremme
(1952) Andet oplag. **Gamle
Danse fra Randersegnen.**
København.

10. Foreningen til
Folkedansens Fremme
(1969) Tredie Oplag.
**Gamle Danse fra Fyn og
Øerne.** København. s. 70.

11. DFS. Video GD.
1980/3 20/10 SvN AC NJØ.
Inge Bonde Jensen, Støvring

12. DFS 1915/1-5
Foreningen til Folkedansens
Fremmes Arkiv. Brev dat.
22/9 1930 fra Poul Lo-
renzen til Alfred Weng.

13. DFS GD Fono-
grafvalse nr. 149. Spille-
mand Munk, Fjellerup.

14. DFS 1906/12
Folkevisemelodier og Me-
lodier til Sange paa Folke-
munde. Aflæst af fono-
grafiske Valser med til-
hørende Bemærkninger (H.
Grüner Nielsen)

15. Samtale 29/1 1985
med Jørgen Arnt. Har
oplevet at der har været
danset menuet i 1932 -33 i
Allingåbro. Musikken var
Bager Karlsens Trio.

16. DFS. Mgt. GD. AC
NJØ 1980/24 25 Albert
Kjærgaard, Øster Tørslev.
Opvokset i Mellerup og
senere gårdejer i Hald. f.
1883.

17. Kristensen, Evald
Tang (1891-93). **Gamle
folks fortællinger. Det
Jyske almueliv, som det
er blevet ført i mands
minde.** Kolding. s 77-78.

18. Østergård, Peter
Nørhald Egns-arkiv (1980).
"Råby Hopsa". **Historisk
Aarbog fra Randers Amt
1980.** Randers. s. 88-92.

19. **Nørhald Egns-
arkiv. Årsmødet 1978,
Grønhøjsskolen Ø. Tørslev.**
Menuet. Nørhald
Egns-arkiv, Tvede, 8900
Randers.

20. DFS. 1906/134
Brev fra Poul Lorenzen til
Grüner Nielsen, Dansk
Folkemindesamling

21. 1906/46 Brev d.
Mellerup pr Randers 20/12
1935 fra Aage Sørensen til
arkivar H. Ellekilde, Dansk
Folkemindesamling.

Aalborg amtst. 15/4 1931.

22. Horn, Flemming
(1964). **Danske Nodebøger
fra 18. årh. 's sidste halvdel.**
Utrykt speciale,
Københavns Universitet
1964. s. 86.

23. Samtale med tidlig-
ere gårdejer Sigurd Bonde
Jensen, Støvring.

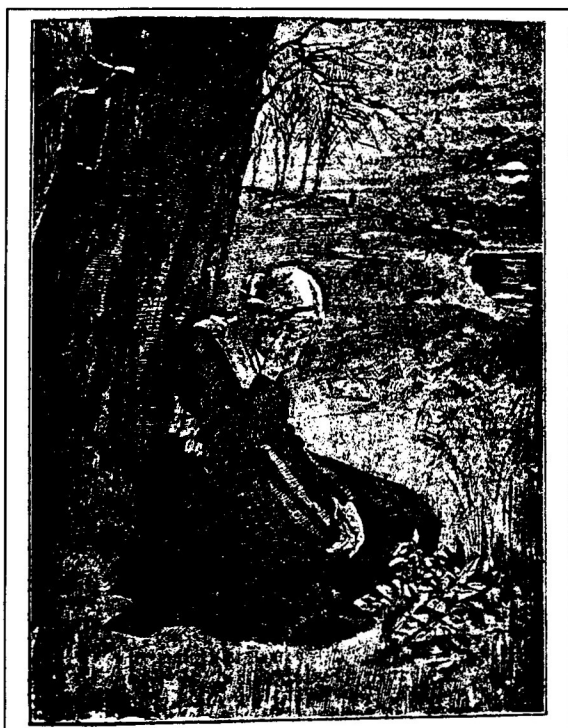
24. DFS Mgt. GD. AC.
NJØ. 1980/22 23 19/9
Tømmerrmester Jens Sloth,
Dalbyovre. Optaget i
Støvring.

25. Kristensen, Evald
Tang (1891). **Jysks Folke-
minder, Ellefte Samling.
Gamle Viser i folkemunde.**
Viborg. s 316.

MED SORRIGFULD HJERTE.

Vise efter Christian Skytte Jensen, Stistrup ved Farsø (1904-1991).

Om visen fortalte Christian Skytte, at den omhandlede en sørgelig begivenhed, der ramte en

pige fra Ertebølle i Vesthimmerland.

Det var omkring 1840 at denne hændelse foregik. Pigen var blevet gravid og fik et barn, der kun havde en enkelt arm. Det var resultatet af et kort elskovsmøde mellem pigen og en karl ved et gilde i Strandby. Christian Skyttes bedsteforældre deltog også i gildet, og det var fra dem han havde historien og visen. Bagefter havde karlen pralet med sit eventyr og barnet med den ene arm blev opfattet som en straf for letsindigheden. Pigen begyndte at lave en sang. Hun havde selv lavet de første 6 vers, så kunne hun ikke lave flere. Men på den tid var der en skolelærer i Farsø, som hørte om hændelsen. Han hjalp med de sidste vers. Begyndelsesbogstavet i hvert vers danner pigens navn.

Kilde: Musikalsk Folkekultur 1981.

*1. Med sorrigfuld Hjerte min Pen vil jeg røre
min Skæbne at gøre bekendt for enhver
hvorved alle Venner og Frænder kan høre
hvor Elskov i Verden bedragelig er.
Det blev mig bekendt, min Glæde er endt
og Sorgen den haver sig til mig henvendt.*

*2. En Kærrest jeg havde, det maa jeg bekende
det er aabenbarligt for alle og enhver
men han fra mig Kærlighedstanken mon vende
hvor over jeg lever i Sorg og Besvær.
Til Gud staar min lid, jeg haaber den Tid
vil komme da Skæbnen vil vise sig blid.*

3. *Tro ikke fordi at du mig har bedaaet
du derved har røvet mit jordiske Vel.
Betænk dine Eder du til mig har svoret
betænk dog hvad Skade det er paa din Sjæl.
Til Gud vend dig hen, han glemmer ingen
den Falskhed som du har udvist mod din Ven.*

4. *Tænk paa hvad du sagde den Tid du bortrejste
til Randers paa Skolen at være Dragon
du glædede dig og af Stolthed du knejste
fordi jeg var bunden af Kærligheds baand.
Men Tiden svandt hen, du glemte din Ven
som du baade Haanden og Hjerte gav hen.*

5. *Enhver kan vel vide naar du vil betænke
hvad Smerte en Pige kan føle ved sig
naar hun ved sin Kærrest sin Ære har krænket
og han det belønner med Falskhed og Svig.
Den sorrig er stor og aldrig udgaar
førend jeg engang skal nedlægges i Jord.*

6. *Kan du ej erindre hvor mange god Gange
du sagde din Lykke bestod blot i mig.
Naar du mig ej kunde til Kone erlange
saa var det det samme hvordan det gik dig.
Du havde ej Ro paa Jorden at bo
til mig har du fæstet din Lid og din Tro.*

7. *Ja nu kan jeg mærke hvad Kærlighed giver
hvad Løn for min Troskab jeg tjente ved dig
du tager til Takke med hvad jeg her skriver
paa anden Maner kan jeg ej lønne dig.
Belønning med Sang vil lette din Gang
naar Tiden dig falder lidt kedsom og lang.*

8. *En byrde på Hjertet som aldrig faar Ende
den har du paalagt mig, den er ikke rar
fordi at du ikke dit Barn vil erkende
det var vel for Fejlen som Drengen han bar.
Men Gud Herren ved hvad jeg for ham led
af Smerte og saa af Utaalmodighed.*

9. *Ret aldrig i Verden kan du mig tilregne
vort Barn det da ej uden Fejler var født
thi Herren som styrer rundt om alle Vegne
han raader for Skabelse, raader for Død
han kende det bedst hvad der er til Rest
hvad der os tjenlig det faar vi forvist.*

10 *Stor Sorrig det er for en Pige at miste
en Ven som hun haver af Hjertet saa kær
skönt der er vel flere den Skæbne maa friste
men det er dog ej lige tungt for enhver.
Den som er fixert, den har Æren spolert
med hende er det mere en dobbelt forkert.*

11 *Jeg kan ej fuldtakke min Gud den algode
fordi han tog Del i min Skæbne med mig.
Min elskede Søn som du mig efterlode
ham haver han taget med Fryd op til sig.
Ja nu er han død og han lider ej Nød
hans Sjæl hvile sødt ude i Englenes Skød.*

12 *Nu vil jeg en Tak at mit Hjerte frembære
til mine Forældre og Søskende kær
og til alle Venner som kærlig tog Sæde
hos mig da en kummerfuld Time var nær.
Den Tak jeg frembar til alle og enhver
som delte med mig baade Sorg og Besvær.*

13 *End tænkte jeg aldrig paa Sorg eller Smerte
førend at min Kærrest blev fjernet fra mig
det lagde en Byrde saa tungt paa mit Hjerte
dog tænkte jeg aldrig paa Falskhed og Svig.
Men jeg fik at se hvad der monne ske
i Stedet for Glæde kom Sorrig og ve.*

14 *Jeg havde opnaaet et og tyve Aars Alderen
før jeg maate tomme den bitreste Skaal
den var mig beblandet med Malurt og Galde
hvoraf jeg fik og mit fuldkommende Maal.
Min Gud var den Mand som sparte min Forstand
det gode jeg aldrig fuldtakke ham kan.*

15 En Bøn for min troløse Ven vil jeg bede
at Gud vil af Hjertet tilgive ham det
at han mig paa saadanne Vej vil lede.
Enhver kan nok indse det ikke var Ret.
Gud naadig ham vær, det ønsker jeg her
og det vil jeg bede for alle især.

16 Naar jeg vil betænke de hensvundne Dage
som jeg har henlevet i Glæde og ro
dem haaber jeg at jeg kan kalde tilbage
dertil har jeg fæstet min Lid og min Tro
og glemme den Nød som hos mig indflød
som syns til at følge mig indtil min Død.

17 Saa vil jeg ej tænke på Modgang og Smerte
men holde mig som jeg var fødet paa ny.
Den gamle Bekymring jeg slaar af mit Hjerte
og hver en mistvivlende Handling at fly.
Gud give mig Mod, han var mig saa god.
da Sorgen og Trængslen sig hos mig indlod.

18 En ydmig Begæring jeg vil mig udbede
til hver som den Vise faar ud i sin Haand
de den ej spolere, de den ej omvende
fordi den er digtet om Kærligheds Baand
men syng den enhver som haver den kær
det er alt min Ønske og al min Begær.

19 Naar nogen den Vise vil synge til Ende
jeg beder I synger den ret aabenbar.
Det forreste Bogstav af hver Vers bekende
hvad Navn hun som Moder til Barnet hun har.
Mit Navn er bekendt, min Vise er endt
min Sorg den er bleven til Glæde omvendt